

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Jörel Holmberg
0501-60 53 95

BESLUT
2006-02-10

Diarienummer
511-48890-2000

Sida
1(8)

Enligt sändlista

Beslut om bildande av naturreservatet Ruskela källa i Falköpings kommun

Innehåll

Länsstyrelsens beslut
Syftet med naturreservatet
Föreskrifter för naturreservatet
Uppgifter om naturreservatet
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Skälen för Länsstyrelsens beslut
Ärendets handläggning
Upplysningar
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan med bilagor
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Hur man överklagar
Bilaga 6. Sändlista

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808) att det område som avgränsats på bilagd karta (bilaga 1) förklaras som naturreservat. Reservatets gränser utmärks i fält.

Naturreservatets namn skall vara **Ruskela källa**.

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd (1998:1252), fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 3. Skötselplanens övergripande målsättningar och riktlinjer skall gälla utan begränsning i tiden.

Länsstyrelsens beslut om landskapsbildskydd för Brunnhemsbergets sluttningar enligt § 19 naturvårdslagen daterat den 7 april 1967, dnr IIIR19 27 66, upphävs inom de delar som berörs av naturreservatet när föreliggande beslut vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och utveckla en äldre ängsgranskog med värdefulla käll- och bäckmiljöer.
- bevara och utveckla förutsättningarna för en rik flora och fauna särskilt med avseende på svamparter som är knutna till ängsgranskogar.
- säkerställa ett område värdefullt för det rörliga friluftslivet.

Syftet skall tryggas genom att:

- skogen i huvudsak lämnas till fri utveckling.
- planterad granskog gallras/avverkas för att på sikt övergå till naturskogsartade bestånd.
- befintliga vandringsleder underhålls och informationstavlor sätts upp.

Föreskrifter för naturreservatet

För att uppnå syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 3 och 21 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken, att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Vård och förvaltning skall bedrivas i enlighet med upprättad skötselplan, bilaga 3.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det förbjudet att:

1. avverka, gallra, röja, plantera eller så träd eller vidta annan skogsvårdande åtgärd.
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
3. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller tillföra naturliga eller kemiska växtnäringsämnen.

4. inplantera djur- eller växtarter.
5. dika, skyddsrika, kulvertera dike, dämna eller utföra någon åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden
6. borra, spränga, schakta, gräva eller bedriva täkt av något slag.
7. tippa eller fylla ut med massor, sopor e. dyl.
8. anordna upplag.
9. uppföra byggnad eller därmed jämförbar anläggning.
10. anlägga mark- eller luftledning.
11. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anläggning.
12. anlägga eller förändra väg, skogsbilväg, parkeringsplats eller led.
13. framföra motordrivna fordon annat än på befintliga vägar.

Normalt underhåll av befintliga vägar och leder, samt rensning av befintliga diken får dock utföras efter samråd med Länsstyrelsen.

Reparationer och underhållsreparationer av befintliga luftledningar får utföras. Markskador ska så långt möjligt undvikas. Samråd skall om möjligt ske med Länsstyrelsen innan arbetet påbörjas. Om samråd inte kunnat ske ska Länsstyrelsen utan dröjsmål informeras skriftligen om åtgärd som vidtagits samt om orsak till att samråd inte kunnat ske innan arbetet påbörjades.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång samt 3 och 21 §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd gällande förvaltning av reservatet

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt förpliktas att tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet.

1. Utmärkning av reservatet.
2. Anläggande av mindre parkeringsplats samt uppsättande av informationstavlor enligt fastställd skötselplan.
3. Utförande av skötselåtgärder enligt fastställd skötselplan.
4. Uppföljning av skötselåtgärder och kvalitetsmål enligt fastställd skötselplan.

Alla virkessortiment inkl. GROT (grenar och toppar), som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren.

Naturvårdsförvaltare och förvaltningsuppgifter:

1. Naturvårdsförvaltare är Länsstyrelsen i Västra Götalands län.
2. Naturreservatet utmärks genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
3. Naturvårdsförvaltningen bedrivs enligt skötselplan som fastställs av Länsstyrelsen, bilaga 3. Skötselplanen skall ligga till grund för naturreservatets skötsel och skall vid uppkommande behov revideras.
4. Åtgärder som anges i skötselplanen som hör till detta beslut, får utföras av förvaltaren eller av den som förvaltaren utser, utan hinder av föreskrifterna.

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar är det förbjudet att:

1. fälla träd och buskar, bryta kvistar eller ris eller på annat sätt skada vegetationen.
2. skada eller ta bort döda träd och vindfällan.
3. plocka eller gräva upp gräs, örter, mossor, lavar eller svampar. Det är dock tillåtet att plocka bär och matsvamp.
4. fånga eller insamla ryggradslösa djur.
5. cykla eller rida annat än på befintliga vägar och leder.
6. elda, annat än på särskild anvisad plats.
7. framföra motordrivet fordon annat än på befintlig väg.
8. ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn.
9. anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anordning.
10. anordna läger, idrottstävling eller liknande som omfattar fler än 100 deltagare.

D. Annan lagstiftning som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet skall uppnås.

Verksamheter vilka kräver dispens eller tillstånd från någon av föreskrifterna i detta beslut förutsätter ofta prövning enligt andra lagrum i miljöbalken för att kunna utföras. Exempel på sådan prövning kan vara tillstånd eller anmälan för miljöfarlig verksamhet enligt 9 kap miljöbalken eller tillstånd till markavvattnings- eller annan vattenverksamhet enligt 11 kap miljöbalken. Även tillstånd enligt annan lagstiftning kan vara aktuell, t.ex. bygglov enligt Plan- och bygglagen eller tillstånd enligt Väglagen. Terrängkörningslagen innehåller vissa förbud mot körning i terräng.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Ruskela källa
Kommun:	Falköping
Län:	Västra Götalands län
Lägesbeskrivning:	Reservatet ligger på Brunnshemsbergets västra sluttning ca 3 km sydost om Broddetorp och 3 km NV om Segerstads kyrka.
Socken/församling:	Broddetorp, Brunnhem och Segerstad
Topografisk karta:	8DSV
Ekonomisk karta:	083 24 och 083 34
Naturgeografisk region:	Falbygden
Areal:	27 ha
Fastigheter och ägare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)
Nyttjanderättsinnehavare:	Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Västra Götalands län

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Reservatet ligger på Brunnhemsbergets västsluttning och är en ängsgranskog med en mycket artrik marksvampflora. I områdets östra del ligger Ruskela källa och därifrån rinner Ruskelabäcken västerut nedför sluttningen. Längs med bäcken finns en rik mossflora och rikligt med död ved.

Området består till största delen av barrskog med lång skoglig kontinuitet. Många av granarna är mycket grova och har rikligt med grova grenar långt ner på stammen. Det mesta av skogen är fastmarksskog men det finns även sumpskog och andra fuktiga marker i området. Delar av skogen är källpåverkad. I sydöst finns en grandominerad sumpskog med inslag av björk, klibbal och tall. Det finns rikligt med död ved och en frodig högrötsvegetation i området.

Öster om källan är sluttningen brantare och delvis mycket blockrik. Här finns rikligt med död ved. I de västra delarna är inslaget av lövträd större med bland annat björk, asp och klibbal.

Utanför naturreservatet bedrivs ett traditionellt skogsbruk. Inom reservatet finns flera grävda diken och en skogsbilväg löper genom området.

Faledreven som är Skaraborgs bäst bevarade fädrevgår från Segerstad kyrka till Ruskela källa. Faledreven användes förr för att driva boskap från byarna till utmarksbetena uppe på Brunnhemsberget. Idag nyttjas dreven som vandringsled.

Friluftsliv

Vandringsleden Faledreven löper genom reservatet. I anslutning till källan finns det bänkar och en iordningställd eldstad.

Markanvändning

Barrskogarna vid Ruskela källa har varit barrskogar under lång tid. Under 1800-talet var skogen sannolikt betad och mycket glesare. Övervägande delen av skogen har vuxit upp genom naturlig föryngring och har endast varit utsatt för plockhuggning. Ruskela källa har tidigare nyttjats som vattentäkt för Broddetorp.

Planeringsbakgrund

Riksintressen m.m.

Ruskela källa ligger inom område av riksintresse för naturvården (NR 014098, Sydbillingen), friluftslivet (FR 6, Billingen-Valle-Hornborgasjön) och kulturminnesvården (KR 100, Kambrosilurområdet, Segerstad-Brunnhem). Området har även ett högt naturvärde i f.d. Skaraborgs läns naturvårdsprogram.

Kommunal översiktsplan

Förslaget är förenligt med kommunens översiktsplan. Östra delen av området omfattas i dagsläget av skydd för landskapsbilden.

Internationell betydelse

Området ingår inte i det europeiska nätverket Natura 2000.

Befintliga områdesskydd

Länsstyrelsen beslutade den 7 april 1967 om landskapsbildskydd för Brunnhemsbergets sluttningar, inom vilket delar av naturreservatet Ruskela källa ingår.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

De främsta naturvärdena i området är ängsgranskogen som finns i nästan hela naturreservatet samt Ruskelabäcken som är en naturlig skogsbäck med grusbotten. Ängsgranskogen har lång skoglig kontinuitet och hyser en rik flora av kärlväxter och mossor. Här finns också en mycket artrik marksvampflora med många sällsynta och hotade arter. Det finns rikligt med lågor av både barr- och lövträd, framförallt i anslutning till Ruskelabäcken och i branten vid Ruskela källa. Ruskela källa även har höga värden för friluftslivet.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna miljömålet Levande skogar delmål 12.1.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och reservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Reservatsföreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Reservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Ärendets handläggning

Länsstyrelsen har fått kännedom om områdets höga naturvärden genom Västgötabergets svampklubb. Klubben har hittat ett flertal hotade och sällsynta arter av marksvamp i området. Under hösten 2000 inkom en avverkningensanmälan för två mindre delar av området på fastigheten Fjällåkra 9:2. Naturvårdsverket köpte 2001 delar av fastigheten. Efter att ha tagit fram

förslag till gränsdragning för det framtida naturreservatet kontaktades övriga berörda markägare. Efter samtycke från markägarna beställdes 2003 värdering och förhandling av berörda delar. I december 2003 hölls ett informationsmöte med berörda fastighetsägare med särskild tonvikt på den samfällighet vid Ruskela källa som är berörd av förslaget.

Berörda mark- och sakägare har förelagts att inkomma med eventuella synpunkter på förslaget. Förslaget till naturreservat har remitterats till Falköpings kommun, Skogsvårdsstyrelsen och Sveriges geologiska undersökningar. Naturvårdsverket har inte fått förslaget på remiss i enlighet med verkets skrivelse 2002-01-30, dnr 312-1065-02 No. Västgötabergens svampklubb och Falbygdens naturskyddsförening har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Yttranden har inkommit från Kjell Davidsson, Toltan 4:1 och Gunnar och Ingegerd Eskilsson, Fjällåkra 1:21. Kjell Davidsson är negativ till reservatsbildningen och menar att hans mark inte är till salu. Eskilssons anser att ersättningsfrågan måste lösas innan området blir naturreservat. Yttrande har även inkommit från SGU och miljönämnden i Falköpings kommun som inte har något att erinra mot förslaget. Falköpings kommun har även muntligen framfört att man inte har något intresse av att utnyttja vattentäkten vid Ruskela källa.

Kjell Davidsson har sedan ärendet påbörjades genomfört flera gallringar i de bestånd som inte är nyckelbiotoper på hans mark. Stormen Gudrun i januari 2005 innebar att ytterligare skog föll. Länsstyrelsen uppmanade markägaren att låta de stormfällda träden ligga kvar men markägaren valde att plocka ut dem. Länsstyrelsen har därefter justerat gränserna för naturreservatet så att den gallrade skogen till större delen hamnar utanför naturreservatet. För Kjell Davidsson del innebär detta att endast en nyckelbiotop med omgivande skyddszoner och ängsgranskog är berörda av naturreservatet och att berörd del av fastigheten har minskat från 8 till 4 ha. Gränsjusteringen innebär också att Eskilssons marker, som till hälften bestod av restaureringsmarker vid Ruskelabäcken, inte längre ingår i reservatet.

Förhandlingar har pågått med berörda markägare sedan januari 2004. 99% av andelarna i samfälligheten är inlösta (köp 70%, intrångsersättning 29%). Förhandlingar fortgår med de markägare där överenskommelse ännu inte har träffats.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § MB medge dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet. Finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservat.

Insektsangrepp m.m.

Eftersom området i stort skall lämnas till fri utveckling skall vindfällan och stormskadad skog lämnas. Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Ersättningstalan

I de fall överenskommelse med sakägare om intrångsersättning inte träffats vid tidpunkten för detta beslut fortsätter förhandlingen om ersättning, dock längst ett år efter att beslutet vunnit laga kraft. Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § MB lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i Falköpings tidning, Skaraborgsbygden, Skaraborgs Allehanda samt Göteborgsposten. Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörandet i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljö- och samhällsbyggnadsdepartementet), se bilaga 5.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Naturvårdshandläggare Jörel Holmberg har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg och sakansvarig Tord Wennerblom, antikvarie Lars Jacobzon, länsarkitekt Mehdi Vaziri och länsjurist Göran Fjellman.

Göran Bengtsson

Jörel Holmberg

Bilaga 1

Gräns för naturreservatet

Fomminne

Skala 1:10 000

0 100 200 Meters

Reservatskarta, dnr 511-48890-2000 III
Länsskyrelsens beslut enligt 7 kap. 4 §
miljöbalken

Denna karla utgör utdrag ur GÖB Fastighetskarla 80 2e och 80 3e.
Medgivande Lantmätarverket L2000/2620.

FJÄLLÄKRA 9:3>1

TO LTAM +:1>6

ИЖТБ-РР-2-94-1

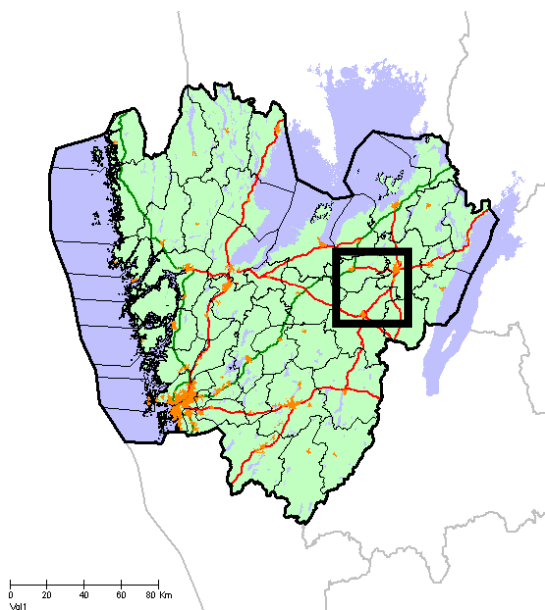
PA 14931365

FJÄLL & RAS

PA 11499:2016

PAK 1299:2011

SEGERSTAD 1422

Naturreseptatet Ruskela källa

Översiktskarta

Bilaga 2

Dnr: 511-48890-2000

